

UZASADNIENIE

Powodowie J. K. i M. K. w pozwie skierowanym przeciwko (...) Bank (...) S.A. Oddział w Polsce z siedzibą w W. domagali się ustalenia, iż zawarta pomiędzy nimi a (...) S.A. Oddział w Polsce z siedzibą w W. (poprzednikiem prawnym pozwanego) umowa o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 9 maja 2009r. oraz aneks do umowy nr (...) z dnia 14 lutego 2014r. są w całości nieważne. Domagali się również ustalenia, iż między powodami a pozwanym nie istnieje stosunek zobowiązaniowy, mający swoją podstawę w w/w umowie kredytu hipotecznego z dnia 9 maja 2008r. i aneksu do tej umowy, z której wynikałby obowiązek powodów do zapłaty na rzecz pozwanego kwoty kredytu większej niż 100 000 zł. Powodowie domagali się również zasądzenia od pozwanego na ich rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na swoją rzecz od powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W piśmie procesowym z dnia 19 czerwca 2021 r. pozwany wniósł o odrzucenie pozwu na podstawie art.199§1 pkt 3 k.p.c. z uwagi na brak zdolności sądowej pozwanego i zasądzenie od powodów zwrotu kosztów procesu. Wskazał, iż strona powodowa od początku postępowania, tj. od momentu wniesienia pozwu z dnia 31 sierpnia 2020r. oraz w dalszych pismach procesowych, w tym w piśmie z dnia 31 maja 2021 r. kieruje swoje żądanie przeciwko (...) Bank (...) S.A. Oddział w Polsce z siedzibą w W., który to oddział nie ma zdolności procesowej. Oddział stanowi jedynie część działalności gospodarczej przedsiębiorcy zagranicznego – jego jednostkę organizacyjną. Jednakże oddział przedsiębiorcy zagranicznego, chociaż wyodrębniony pod względem organizacyjnym, ekonomicznym i technicznym nie posiada podmiotowości (osobowości prawnej) w stosunkach gospodarczych i stroną w postępowaniu sądowym jest sam przedsiębiorca zagraniczny.

Sąd ustalił i zważył co następująco następuje:

Zdaniem Sądu w sprawie niniejszej zaistniały przesłanki do odrzucenia pozwu na podstawie art.199§1 pkt 3 k.p.c. W myśl w/w przepisu Sąd odrzuci pozew jeżeli jedna ze stron nie ma zdolności sądowej albo jeżeli powód nie ma zdolności procesowej, a nie działa za niego przedstawiciel ustawowy albo jeżeli w składzie organów jednostki organizacyjnej będącej powodem zachodzą baki umożliwiające jej działanie.

Nie było zdaniem Sądu w sprawie niniejszej wątpliwości co do określenia przez powodów strony pozwanej. Powodowie zarówno w pozwie, jak i w dalszych pismach procesowych, również w piśmie z dnia 31 maja 2021r., w którym zmodyfikowali powództwo (k.308-309v) konsekwentnie wskazywali jako pozwanego (...) Bank (...) S.A. Oddział w Polsce z siedzibą w W.. Zgodnie z wpisem w krajowym rejestrze sądowym (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. jest oddziałem zagranicznego przedsiębiorcy Raiffeisen Bank (...) z siedzibą w W..

Oddział banku zagranicznego zdefiniowany został w art. 4 pkt 20 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 prawa bankowego (Dz.U. Dz.U.2020.1896 t.j.) jako jednostka organizacyjna banku zagranicznego wykonująca w jego imieniu i na jego rzecz wszystkie lub niektóre czynności wynikające z zezwolenia udzielonego temu bankowi, przy czym wszystkie jednostki organizacyjne danego banku zagranicznego odpowiadające powyższym cechom, utworzone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, uważa się za jeden oddział. Ponadto zgodnie z art.14 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 2021994 t.j.) dla wykonywania działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przedsiębiorcy zagraniczni z państw członkowskich mogą tworzyć oddziały z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Przedsiębiorca zagraniczny tworzący oddział jest obowiązany ustanowić osobę upoważnioną w oddziale do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego i może rozpocząć działalność w ramach oddziału po uzyskaniu wpisu oddziału do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego (art.16 i 17 ustawy).

Oddział zagraniczny przedsiębiorcy będąc instytucją wyodrębnioną organizacyjnie i przestrzennie oraz wyposażoną w majątek i własne kierownictwo, nie posiada podmiotowości w sferze prawa cywilnego odrębnej od przedsiębiorcy głównego. Oddział przedsiębiorcy (zarówno krajowego jak zagranicznego), za wyjątkiem określonym w ustawie, jako nieposiadający zdolności sądowej nie może występować w postępowaniu cywilnym w charakterze strony, jako podmiot odrębny od przedsiębiorcy zagranicznego. Powyższa kwestia była przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który w postanowieniu z 9 lipca 2015 r. (I CSK 669/14) stwierdził, że oddział zagranicznej osoby prawnej jest wyodrębnioną i samodzielną organizacyjnie częścią działalności gospodarczej wykonywanej przez tę osobę prawną poza siedzibą tej osoby lub głównym miejscem wykonywania działalności (art. 5 pkt 4 ustawy z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej). Takie wyodrębnienie i samodzielność organizacyjna pojawiające się w kilku płaszczyznach (np. uprawnienie do posługiwania się „firmą” oddziału, fakt rejestracji oddziału w KRS) nie świadczy w żaden sposób – ani dorozumiany, ani oczywisty – o przyznaniu oddziałowi zdolności prawnej, a tym samym o zdolności sądowej w rozumieniu art. 64 § 1 i § 11 k.p.c. Takimi zdolnościami dysponuje jedynie zagraniczna osoba prawna (zagraniczny przedsiębiorca) jako całość (por. wyrok Sądu Najwyższego z 11 października 2013 r., I CSK 769/12). Jak przekonująco wywiódł Sąd Najwyższy, oddział przedsiębiorcy zagranicznego nie jest ani osobą fizyczną, ani nie może być traktowany jako osoba prawna, bowiem żaden przepis prawa takiego przymiotu mu nie przyznaje.

Zdolność sądową jako zdolność występowania w procesie jako strona definiuje przepis art. 64§1 k.p.c., w myśl którego zdolność sądową posiada każda osoba fizyczna i osoba prawna. Ponadto zdolność sądową mają organizacje społeczne dopuszczone do działania na podstawie obowiązujących przepisów, choćby nie były wyposażone w osobowość prawną oraz jednostki organizacyjne niebędące osobami prawnymi, a mające zdolność prawną.

Oddział przedsiębiorcy nie mieści się w żadnej z wyżej wymienionych grup podmiotów. Fakt wyodrębnienia organizacyjnego, majątkowego, czy finansowego oddziału nie wystarcza bowiem, aby można było przypisywać oddziałowi przymiot podmiotu gospodarczego (przedsiębiorcy). Podmiotem tym jest bowiem sama osoba prawna prowadząca działalność gospodarczą, która utworzyła oddział dla organizacyjnego ułatwienia prowadzenia tej działalności – osoba prawna, której wewnętrzną jednostką jest oddział.

Wyjątki w tym zakresie przewidział ustawodawca, który wyposaża w zdolność sądową i procesową pracodawcę, choćby nawet nie posiadał on osobowości prawnej (art. 460 k.p.c.) oraz główny oddział zagranicznego zakładu ubezpieczeń, który zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej może nabywać prawa, zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywany.

Powyższe wskazuje, iż ustawodawca nie przyznał jak dotąd oddziałowi banku zagranicznego zdolności sądowej.

Zdaniem Sądu w sprawie niniejszej nie znajdował zastosowania przepis art. 199§2 k.p.c. Jeżeli bowiem zachodzi nieusuwalny i pierwotny brak zdolności sądowej, sąd powinien odrzucić pozew bez wyznaczania dodatkowego terminu na uzupełnienie braku. Przyjmuje się bowiem, że brak zdolności sądowej nie może być uzupełniony – na podstawie art. 70 k.p.c. – przez wstąpienie do udziału w sprawie podmiotu posiadającego tę zdolność w miejsce podmiotu nieposiadającego zdolności sądowej. Ponieważ brak zdolności sądowej odnosi się do podmiotu będącego stroną procesową, to konieczną przesłanką uzupełnienia tego braku jest zachowanie tożsamości stron, a więc takiego stanu rzeczy, w którym zarówno przed uzupełnieniem, jak i po uzupełnieniu braku zdolności sądowej stroną pozostaje ta sama jednostka. Ponieważ art. 70 k.p.c. wyklucza wyeliminowanie jednostki pierwotnie wskazanej jako strona i wprowadzenie w to miejsce do procesu zupełnie innego podmiotu, mającego własną zdolność sądową, to odrzucenie następuje bez wzywania do uzupełnienia braków (por. postanowienie SN z 24.9.2004 r., I CK 131/04, postanowienie SN z 15.5.2009 r., II CSK 681/08).

Uwzględniając powyższe Sąd orzekł jak w pkt 1. postanowienia.

W przedmiocie kosztów procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy, obciążając powodów kosztami zastępstwa procesowego, wysokość których ustalono na podstawie §2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców

prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.). Natomiast w przedmiocie nierozliczonych wydatków Sąd orzekł na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 z późn. zm.) w zw. z art.98 k.p.c.

SSO Alicja Wiśniewska